

LO CAMP DE TARRACONA

PERIÓDICH (ATALANISTA)

Any 3.—Núm. 98.—Diumenge 22 de Juny de 1902.

LO QUE VOLÉM

«Volém la llengua catalana ab carácter oficial y que sian catalans tots los que desempenyen càrrecs públics; volém Corts catalanas, no sols per estatuir nostre dret y lleys civils sino tot quant se refereixi á la organisió interior de nostra terra; volém que catalans sian los jutges y magistrats y que dintre de Catalunya's fallin en última instància ls pleits y causas; volém ser àrbitres de nostra administració, fixant ab entera llibertat las contribucions y impostos, y volém, en fi, la facultat de poder contribuir á la formació del exèrcit espanyol per medi de voluntaris ó diners, suprimint en absolut las quintas y llevas en massa y establint que la reserva regional forsova presti servir tan sols dintre Catalunya.» (Del manifest de la Unió Catalanista de 16 de Mars de 1897).

A què ha vingut?

Després de recorre en passeig triomfal les províncies valencianes, ahont ha recullit lo premi d'unas quantas almoynas fetas desde'l ministeri ó de sa butxaca particular, en Canalejas d'arribar avuy á Barcelona. Quins vents lo portan á Catalunya? Què hi vé á buscar aquí'l polítich fracassat, lo còmplis de las desgracias d'Espanya, l'enemic de la nostra terra, l'home més directament responsable de la desastrosa guerra ab los Estats Units?

Ell ho ha dit: vé á predicarnos la llibertat y la democracia; vé á parlar-nos de la qüestió religiosa y de la qüestió social; vé á guanyar una popularitat que no ha sapigut captarse desd'el poder, que acaba de deixar en mitj de la general indiferència, com un de tants ministres ineptes, incapços de realisar altres empresas que las que satisfassin son interès polítich ó sas ambicions personals.

No, no pot vindre á predicar la llibertat qui pera assolirla pretén ressucitar odis y diferencies que han passat á l'història cubertas ab la mortalla afrontosa de traïcions y crims repugnats. D'aquesta llibertat que ha produhit lo sufragi universal y'l jurat, novas enganyifás ab que s'enlueren al poble y se'l té subjecte al joc ominós dels moderns senyors feudals; d'aquesta llibertat que permet als governs suspender á cada moment las garantias constitucionals, retornantnos á las èpocas del més exagerat despotisme; d'aquesta llibertat hipòcrita y falsa ab que s'engalana Espanya, lo poble català n'está desenganyat y no vol que n'hi parlin sisquera.

Tampoch és capás de sentirse apòstol de la democracia qui, com en Canalejas, pera conservar lo cacicat major de Girona, s'ha oposat constantment á las nobles aspiracions de Catalunya, li ha imposat diputats *cuneiros*, ha sospès ajuntaments y ha falsejat lo sufragi en benefici dels individuos de sa propia familia. L'ex-ministre liberal té ja prous anys pera comprender que no és á las lleys sinó als actes dels governants ahont s'aprecia degudament la democracia, y en Canalejas no se'n pot pas oferir exemple de demòcrata convençut y sincer, perque la seva conducta contradiu ab prou eloquència sas paualas.

Es la qüestió religiosa la que vol solutionar en Canalejas, lo coloborador del programa de Polavieja, lo qui intenta reorganizar lo partit de «La Unió Catòlica», l'adulador de Bisbes y Prínceps de l'Iglesia?.... Si aquesta qüestió religiosa existís—que no existeix més que en lo cervell d'uns quants exaltats—caldría confessar que no és pas en Canalejas lo més indicat pera resoldrela, apart de que ni'ls procediments per él preconisats, ni sas afirmacions buydas y aparatosas, poden conduhir á altre lloc que á la revolució sectaria, niolt propia pera enderrocar, però incapassa d'edificar rès sobre fonaments ferms y segurs.

Què queda, donchs, d'aquest programa regenerador que vá escampant als quatre vents? Què ja la qüestió social, l'últim escàmbiel que's hi resta als polítichs centralistas pera enfiilar-se altra vegada damunt de las espal·llas de poble, y seguir explotantlo sense pietat ni conciencia com han vingut sents fins ara.

Mal terner ha escollit en Canalejas pera predicar-hi'l socialisme, aquesta antiguallà que s'ha volgut revisar ab unes quantas frases llampantias y esfereidoras, que no resisteixen la més lleuera critica. Som aqui individualistes per convicció y per sentiment.

La família, la propietat, las institucions, capdals del nostre poble, sas festas, costums y tradicions, s'oposan y s'oposaran sempre á tota tendència comunista. Ni's pot parlar aquí de latifundios, ni'n han d'esparverar las amenasses de repartició, ni'n hauria de reportar cap benefici'l colectivis-

me. Com hem dit ja moltes vegadas, la qüestió social se solucionará á Catalunya, prescindint de l'intervenció directa de l'Estat y afavorint l'acció de l'iniciativa particular; recentes exemples ho abonan y justifican.

Què és lo que pretén donchs, en Canalejas, ab lo seu socialisme estantis? Lo mateix, absolutament lo mateix que ab lo seu liberalisme passat de moda, ab la seva democracia hipòcrita, ab lo seu anti-clericalisme escadusser: afalagar las passions de la massa inconscient, concitar odis de classe, sembrar la discordia, retornar als temps de las lluitas religiosas y de las bullangas políticas, causa principal del nostre endarreriment, pera que'l règim centralista qu'ell defensa puga acabar ab las últimas despullas de l'Estat espanyol.

Mes, és en và. Lo nostre poble ja n'está prou desenganyat dels polítichs centralistas y no'ls poden enlluernar los recursos oratoris d'en Canalejas. Proclamarse profundamente catòlico y combatrer l'Iglesia, anomenar-se liberal y patrocinar diputats *cuneiros* y no oposarse á las suspensions de garantias, predicar lo socialisme y defensar la propietat individual, cantar himnes á la democracia y viure en palàus de comtesas desahuciadas, afirmar que la obra científica moderna tiende á la especialización y abominar de l'autonomia que no és més que l'especialización en lo tresser polítich..... serán, no ho dubtem, coses ben naturals y llògicas pera's polítichs madrilenyos, però que aquí, á Catalunya, causan fàstich y vergonya á las personas mitjanament ilustradas.

Si és á n'axò á lo que ha vingut en Canalejas á Catalunya, no podèm menys que compadírlo de veritat.... Que molt serà que al terme de son viatge perdi's llovers guanyats, y que las flors que á Castelló li han llenyat á son pás se li tornin espines.

En Canalejas jutjat pels socialistas

Per si, com algú ha dit, lo Sr. Canalejas s'aturés en aquesta ciutat y pretengués donarhi un meeting, no estarà de més que's nostres obrers conequin lo judici que als socialistas de Madrid, que dèuhen coneixer lo panyo, mereix la campanya de l'ex-ministre liberal.

D'un substancial article publicat en lo darrer número de *El Socialista*, órgan central del partit obrero, ne'treyem los següents paràgrafs:

OBREROS EQUIVOCADOS

Lo están, y mucho, los trabajadores que se entusiasman con la campaña del Sr. Canalejas, esperando de ella resultados positivos para su clase.

Quiénes son los que organizan los actos en que toma parte dicho señor? Los obreros? No; los burgueses. Pues si los burgueses son los principales organizadores de su campaña, ya lo hagan por haber obtenido beneficios de él ó porque esperen obtenerlos, cómo ha de realizar el Sr. Canalejas una política que vaya contra los intereses de éstos?

Si el Sr. Canalejas era hace cuatro días ministro de un rey, y todavía no ha rotto las amarras que le unein á la Monarquia, ¿cómo va á hacer una campana resueltamente obrera que le indisponga con dicha institución?

Aunque se embarcase desde luego en la nave republicana, diria á romper lanzas contra la burguesia, que es la que hoy, en definitiva, puede dar el Poder, pera beneficiar moral ó materialmente la causa de los oprimidos. Los que lo crean sueñan.

Hay que tener memoria. Antes de elegirse el actual Parlamento decia el Sr. Canalejas, por medio de su órgano en la Prensa, que lo primero que había que hacer para purificar el su-

fragio era anular las actas adquiridas por medio del oro.

Hiciéronse las eleccions; el Sr. Canalejas fué presidente de la Comisión de Actas, y aunque en su intención estuviera cumplir lo que había dicho el *Heraldo*, los capitalistas de Vizcaya y de otros puntos se le impusieron, y aprobaron, como presidente de la citada Comisión muchas actas que no se habían adquirido de otro modo que por dinero.

Era poco ha ministro de Agricultura el Sr. Canalejas. Por una de tantas combinaciones y arreglos como hacen nuestros políticos, el Gobierno, ó el ministro de la Gobernación, acordaron nombrar gobernador de Málaga al diputado por Chinzata Sr. López Ballesteros, y hacer diputado por dicho distrito al gobernador saliente de aquella capital, Sr. Martos. Nadie dirá que por tal manera se purifique el sufragio. Pues buenas serían las intencions del Sr. Canalejas respecto de éste, pero algo debió oponerse á que las llevara á la práctica cuando no combatió tan marcada impureza electoral.

Todo lo que habla hoy de democracia, de reformas, de mejoramiento obrero y hasta de política antivaticana ó contraria al clericalismo, ha de quedar sumamente atenuado en cuanto llegue al Poder, pues las necesidades de éste, tratándose de garantir los intereses de la clase que manda, de la clase patronal, le obligarán á recoger muchas de las afirmacions de tinte un tanto avanzado que haga al presente.

Són del mateix periódich los següents comentaris:

«Leemos en la prensa de Alicante que el Sr. Canalejas fué llevado en hombros por una multitud de obreros.

Serian obreros alquilones, como los coches de punto.

Porque los obreros dignos llevan á cuestas baúles, si son mozos de cuerda, pero no llevan hombres.

Ni los políticos que se llaman demòcratas consienten que los confundan con los toreros y con los reyes absolutos.

No sabemos si el Sr. Canalejas diria ¡Soo!, como en caso anàlogo dijo Fernando VII, pero no cabe duda de que debió decirlo.

Para estar en carácter.»

LO DE SEMPRE

El Imparcial de Madrid, orgue de la burocracia madrilena, quin director se guanyá un Ministeri entabancant al poble espanyol durant las desgraciadas y funestas campanyas de Cuba, Filipinas y los Estats Units; lo diario de mayor circulación que, al resonar lo crit de Jara, deya dels que l'iniciaren, que eran cuatro bandidos de los cuales dará buena cuenta la guardia civil; que á l'insertar lo telegrama de Montijo, Viene la escuadra de Dewey, salgo á tomar posiciones, afegia una nota de la seva cullita redactada en aquets termes: Ahora verán los fanfarrones yanquis lo que cuesta arrimarse á nuestros buques; lo diario de mejor información que comentant la noticia de un diari americà, que deya que demanat lo sabí Thomas Eddison pera que apurés lo seu ingenio en l'invençió de quelcom que pogués destruir ab facilitat l'esquadra espanyola; havia respond que per una empresa de tan poca munta no valia la pena de preocuparse, venia á dir que pera que un sabí com ell parlés aixis, era precis que la patrioteria se li hagués begut lo cervell ó bé que Eddison hagués begut massa; lo diario que pera que'l catalanisme demandava la pau y perque Barcelona no va volquer aguantar ab heroismel bombeig de l'esquadra yanqui, (de quina la redacció

de l'inconsútil, lo patriota, l'espagnolissim *El Imparcial* enfadat perque «O Seculo de Lisboa, un altre diario de mayor circulación, insinúa'l temor de quels exèrcits espanyols invadenxin son territori, fundant aquets temors en la nova arribada á Portugal;

de la visita Real al cuartel dels Dochs y la sortida d'un regiment d'artilleria ab lo Rey al front.

» Tranquilícese «O Seculo!»—escriu *El Imparcial*.—«La Unión ibérica» ha pasado á ser el lema más cursi de la intel·lectualitat espanyola. El catalanismo lo ha matado.

De manera que l'inconsútil, lo patriota, l'espagnolissim *El Imparcial*, te dret á sentar las més gratuïtas afirmacions, pera posar á Catalunya ab pugna ab lo restant d'Espanya y fins de Portugal, sense que peraixò deixi de ser patriota y espagnolissim.

Quins fets abona la afirmació de *El Imparcial* de que, son harto numerosos los catalanes que se mueren en actitud hostil tocante al resto de la nación?

Són numerosíssims los catalans que s'mostran en actitud hostil tocant als explotadors de la centralización. Però s'abiga *El Imparcial* per si no ignora, que no és gens fácil confondre als explotadors del centralisme: con el resto de la nación.

Y pensar que hi ha tants beneys á Espanya que s'empassan com articulo de fè totas las paparrutxas y tots los mal intencionats disbarats del *Diario liberal*, del periódico de mayor circulación! Per això van vencer á Cuba, á Filipinas, als Estats Units y á tuti li mundi.

V. ESTRÉM.

de *El Imparcial* se troba á salvo) tingue dret de tractar á Barcelona y al catalanisme de separatistas y traidores á la patria; lo diario que s'havia de menjar crusos als Tocinos Unidos, ara perdona la vida á Portugal.

Parla *El Imparcial* del 12 de Juny: «Para las necesidades de expansión que España pueda sentir, después que reponga sus fuerzas, le basta con su propio territorio, casi igual al de ésta en población, y con su riquísimo subsuelo. ¿Qué ventaja habríamos de obtener desangrandones y empobreciéndonos en guerras y ocupaciones militares para anexionarnos el territorio lusitano?»

Se veu que l'Espanya de *El Imparcial* tota sola's basta y's sobra, donchs fins sembla que li sàpiga grèu que Espanya s'hagi desangrat y empobrit en guerras y ocupaciones militars pera anexionar-s'el territori de l'antiguo Principado, y que continú empobrintse pera conservarlo anexionat. Llegeixin aquest altre parrafet del mateix article: «Porqué si después de cuatro siglos de unión, habiendo el resto de España sacrificado muchos permanentes intereses á la prosperidad de Catalunya y debiendo ésta á la buena voluntad del resto de la nación su mercado y por tanto su vida económica, todavía, al llegar los tiempos difíciles, son harto numerosos los catalanes, que se muestran en actitud hostil tocante al resto de la nación, no hay para qué decir lo que sería Portugal, quien solo estuvo unido al imperio español sesenta años; que tiene más personalidad histórica y se halla más sujeto que Cataluña á influencias extrangeras.»

Pera demostrar que ni sisquera la unió vol ab Portugal, escriu *El Imparcial*: «Precisamente, cuando los iberistas más recalcitrantes, convencidos al fin de que la fractura peninsular está aniquilada....»

«No és veritat que la tasca dels nostres politichs de produhir fracturas á l'imperi espanyol, ja resulta poch recomanable y que pera ferla més antipática no més mos faltava vèurer com s'entretenen en aniquilarlas?»

Y totas aquestas patotxadas, las escriu *El Imparcial* enfadat perque «O Seculo de Lisboa, un altre diario de mayor circulación, insinúa'l temor de quels exèrcits espanyols invadenxin son territori, fundant aquets temors en la nova arribada á Portugal; de la visita Real al cuartel dels Dochs y la sortida d'un regiment d'artilleria ab lo Rey al front.

» Tranquilícese «O Seculo!»—escriu *El Imparcial*.

—«La Unión ibérica» ha pasado á ser el lema más cursi de la intel·lectualitat espanyola. El catalanismo lo ha matado.

De manera que l'inconsútil, lo patriota, l'espagnolissim *El Imparcial*, te dret á sentar las més gratuïtas afirmacions, pera posar á Catalunya ab pugna ab lo restant d'Espanya y fins de Portugal, sense que peraixò deixi de ser patriota y espagnolissim.

Quins fets abona la afirmació de *El Imparcial* de que, son harto numerosos los catalanes que se mueren en actitud hostil tocante al resto de la nación?

Són numerosíssims los catalans que s'mostran en actitud hostil tocant als explotadors de la centralización. Però s'abiga *El Imparcial* per si no ignora, que no és gens fácil confondre als explotadors del centralisme: con el resto de la nación.

Y pensar que hi ha tants beneys á Espanya que s'empassan com articulo de fè totas las paparrutxas y tots los mal intencionats disbarats del *Diario liberal*, del periódico de mayor circulación! Per això van vencer á Cuba, á Filipinas, als Estats Units y á tuti li mundi.

V. ESTRÉM.

Falset 15 de Juny de 1902.

Pera Romero Robledo

y CONXOPXA

Grèu me sab, Toni Grice parlamentari, qu'ab llàgrimas als ulls y fonda pena al cor, tinga de contestar inconscientment á vostra buydas oracions pera posarvos en evidència una vegada més devant del poble, com home poca-solta y sense cervell, així com per ensenyar (si jo puch ensenyar) dels tontos qu'encara us escoltan endormiscats per desgracia d'aquesta Patria que tantas vegadas heu volgut ab besa regenerar.

Per vosaltres també escrich, satèlits buys, ab cùa centralista, redentores del pueblo quincenario que li feu rotollo y espanyol sus rancias ideas, xorcas á més serho, ab disressa de llibertats mal entesas y ab miralles de progrés y socialisme.

La fatalitat ho vol: culpeu á n'ella de que siga un xich més tolerant del que realment mereixeu, perque altre gracia fora fervos massa favor, pütinxentis estrafets, digna comparsa del Teatre Centralista.

No fa pas gaires mesos que dintre'l Congrés de diputats á Corts, s'ajecava defensant nostra llengua lo gran patrici qu'encara plora sa Catalunya tota, lo savi Dr. Robert, y ab aquell coneixement de la causa, ab aquella parla eloquent y justa y raònies aclaparadoras, deya: que lo primer que volia, lo qu'defensaria ab més coratje y per demunt de tot, l'últim que renunciaría de la Bases de Manresa, perque ho creya l'ànima lo fonament del poble, seria'l llençatje, la parla catalana, tiflada per vosaltres, nedots decadents, ab burla y despici de dialecte.

Hable en espanyol!, nos diuhan á nosaltres, cent mil cops més espanyols qu'ells, quan venen á nostra casa

Agenollèu vos vensuts devant del geni que finix murmurant l'última estrofa de son mèllor cant, al vèrter que sa terra triomfa y sa llengua es universalment reconeguda:

¡Vóla Colom... ara jo puch morir! (1)

¡Llohor á la llengua catalana, que per ella saben los pobles vius que Espanya no es morta encara!

¡Gloria al geni de Mossèn Cinto Verdaguer que morint s'immortalis!

¡Menyspreu perals polítics fúnestos y grollers que vivint, moren ab l'indiferència justa del poble!

A. PRETA,

Barcelona, 14 Juny, 1902.

Animas solitarias

Ningú ha sabut mai d'hont són ni qui's ha dut al terme.

Dos germans al semblar bassons, junts, inseparables, fà alguns anys viuen en un mal casalot á las afors de la vila.

Són un home y una dona; més clar, un xicot jove y una noya qu'aparten tindrer ara uns vint anys, ficsantse en llur rostres. De veritat que tant un com altre se semblant bé; pastars que diguissim. Ni l'un ni l'altre són pas llejós. Aquells germans de bon segur serian fills d'alguna hermosa dona, però qui ho sap això? Ningú, de cert, ni tampoch com van compareixer allí. Los dos com parella enamorada no's deixan pera rès del mon. A vila no se'ls veu pas gayre sovint. Tothom los anomena per bassons, però tampoch això saben, no més s'ho pensan.

Els dos se arreglan com mèlhor poden; tenen un bon aixam de viram; y algunas cabras que junt ab la terra d'hortalissa que posseixen no s'ho passan gens malament.

Sols, solitaris, desconeixen las envejas y maliciás d'aquest mon tafaner y ridícul; passan una joventut tendre, felissa, gojosa, preuhada de virtut y amors, dels amors de las ànimes que deixades á l'etzar, creixen ufanoas escampant l'ambient de bondat que sagelladas portan dintre'l cor.

Sols, solitaris, haurian de ben segur restat sempre, si l'amor, lo puissim amor no hagués fet vibrar la passió dulcissima d'un plaher ignorat però que'n sá sentir.

Ella, la noya, fou presa per l'amor d'un jove de la vila que passant y traspasant per allí acabá per enamorarsen.

Ell, l'home jove, s'emprendrá de una noya de la vila, d'una jove digna pariona pel bon xicot.

Parlaren de casarse y això dona molta quimera als bassons, però com no havían encar emparauat als familiars dels promesos, no sabian com s'arreglarian llurs casaments. Però vetaquí qu'un dia'n parlaren y las familiars dels promesos se dirigiren á aquell casalot á parlar ab los bassons, y vetaquí qui'l nuvi de la bassona volia viurer així y la nuvia del bassó volia anarsen allà. Los germans se miraren tot seguit y se'ls veigé com lo plor arruixava llurs galtes encesas com á magranas.

Deixarse l'un á l'altre ja cregueren d'un cop que no podia pas ser, s'estimavan massa y no podrian apartar-se.

Se desferen los casaments y's germans retornaren á viure un per altre.

Però un dia passá un cotxe d'elegant port tirat per dos briosos cavalls blanxs devant de la casa dels bassons. S'aturà'l cotxe baixant d'ell un home elegant de mitja edat vestit tot de negre. Preguntá per dos germans, home y dona, qu'és sabia deixaren per aquells encontorns quant tenian un sis anys y à quins buscava ab tota efusió feya molt de temps. Los dos germans balbutejaren breus paraulas, fent algunes preguntas al desconegut personatge tement que'l vinigués á separar d'allí.

—No sabeu vosaltres, bons miñols rès d'aquests germans? —No—se atreví á dir lo jove secament. No sabèm pas de qui'ns parleu bon senyor com nosaltres no's movèm may de així no coneixem á ningú.

—Y's vostres pares? —no hi foren tal volta éells ho sabrien...

Al sentir preguntar per llurs pares, lo cor dels bassons bategá ab força. ¡Que sabian éells de llurs pares, si no's coneixian!

—Són morts, pobrets,—digué la noya.—Si, són morts, repetí'l germà. —¡Deu los tingui al cel! fèn a chor. Lo quadro era corpenedor en aquell moment dificil de contar.

Los bassons s'esforçaven en mantindres sols, t'en junts, inseparables y l'home desconegut que comensava á comprender qu'aquells angles de la

terra eran los qu'ell buscava, sofria crudelment.

—Vosaltres m' enganyeu—digué'l caballer—vosaltres sabieu per qui pregunto y no m'ho volieu dir y'm desesperé ocultantme la veritat, la veritat nua, tal com jo l'ansio. Si sabessiu qui soch, si sabessiu perque'ls busco ja's planyariau de mi, vos contaria tota una historia negra, horrosa, criminal, però no dubto que al saber lo meu intent me perdonariau; si que'm perdonariau.

Los bassons no podian contindren lo plor, comprengheren qui podia ser aquell misteriós home, ho comprengheren clár, però la por de perdres un á l'altre no'ls deixava parlar.

—Si vosaltres fossiu tant bons que m'ajudessiu á buscar á aquells fills meus, jo vos ho pagaria bé, vos estimaria tant com á éells, seria per vosaltres un segon pare! M'ho volieu dir?

Llarch fou lo silenci, però per últim lo jove aixecà'l cap que tenia cayut damunt són pit y parlà.

—Miréu bon senyor, si'm jureissiu cumplir lo que jo vos demanaria, potser si que'ls trovessiu als vostres fills, potser sí.

—Ja vos ho juro tot seguit s' precipità en dir lo desconegut—siga lo que vulga.

—No juréu massa aviat—li advertí'l xicot—que potser se'n desdiguessiu quan sabreu mas pretensions. Fá molts anys que busquéu als vostres fil's?

—No gayres, puig los tenia per morts, més se'm va revelar no fà molt una historia que'ns demostrava qu'existian! Que'ls anyoro, no'n fá poch d'anys!

—Donchs fassi un compte—proseguí'l minyó—que sempre'ls heu tingut vius, bons y que són felisos, que vos estiman y resan sovint per llurs pares, però que són lluny vostre, molt lluny; vos allá ab vostres luxos, éells així ab llurs pobres, acontente's en tenils lluny vostre y qu'ells s'estimin com fins ara; d'aquest modo jo vos prometo trovals.

—Això és impossible—exclamá'l senyor.

—Veyeu com vos he dit que feyau mal en jurar tant prompte? —No'n te'nou prou sabent qu'existien y vos estiman? donchs conformèuse que prou content podieu estar, puig retornaréu la tranquilitat perduda no voltant ja més món cercant la ditxa de trovar á vostres fills.

—Però, jo voldria vèurels, besarlos, endurmells al meu costat pera sempre y ferlos ben felisos.

—Ja ho són prou, no'ls ho volguéu fer més que tal volta en compte de duls aquells felicitat que s'heu imaginat los portariau á la desditxa eterna.

—Som nosaltres dos los que busquèu, nosaltres dos qu'hem nascut no sabèm ahont y ns portaren així qui sap quant, però eram ja fets, ja'n sabiam guanyar la vida. La fam ho ensenya. Som ànimes que'ns hem fet la felicitat tots sols, qu'hem sofert molt, de tot, mes avuy que vivim del nostre treball, avuy que vivim un per l'altra no'ns volguéu pendre—y al d'ixò lo plor l'autefegava....

Ja sabeu tot quant voliàu; ma germania y jo som las ànimes solitarias. Barrejarnos ab altre gent nos mataria....

Lo caballer anava á caurer profundament conmogut.

Fou precis que llurs fills lo tenequin en llurs brasos pera que no caigués.

Las ànimes solitarias presas per la mateixa emoció, besaren d'un cop lo front suhat d'aquell pobre home que's moria per moments.

BERNABÉ MARTÍ Y BOFARULL.
Tarragona, Juny 1902.

Comentaris

Quina comèdia!

Los polítichs espanyols no serán grans estadistes ni grans hisendistes: però la baixa política, la política personal y de encrucijada com diuhen éells, la coneixen y la practican ab un art sense exemple.

Nosaltres no hi creyem en la sinceritat d'en Canalejas. Va pujar al govern perque així convenia pera parar lo cop. als de la democracia y pera engatusar als obrers. Prou sabia en Canalejas que tot lo que havia ofert no ho podria cumplir desdel govern, y per això després de la coronació y després d'haver pres los pols als republicans y socialistas ab lo viatge á Manresa, deixà'l govern, en lo precis moment d'haver de cumplir algunes de las promeses fetas, y que desde'l primer instant, lo mateix en Canalejas que'ls demés, ja portavan l'intenció de no cumplirlas.

De tot aquest joch n'ha resultat lo que se tractava de demostrar: que's poguessi celebrar les festas sense soroll de cap mena, puig fins los revolucionaris se'n anaren á predicar á províncies; que'l partit liberal pugui seguir uns quants mesos més pera arribar al terme fixat pel

cambi de situació y que las qüestions cadients quedessin com estavan, qu'és la gran política d'en Sagasta.

Però com las cosas no podian quedar així y era precís entretenir als de la buellanga, en Canalejas surt de Madrid, però això si, visitant primer a en Sagasta, y aquí tenen á l'ex-jove ex-ministre per aquests mons de Déu, fent equilibris monàrquichs-republicans-libertaris-socialists-anti-clericals, que á horas d'ara ja no dèu saber ahont té'l cap, ni lo que ha dit, puig havèm ja perdut lo compte dels nombrós discursos qu'ha pronunciat en tan poc temps, y de las tremenda contradiccions en què ha incorregut cada dos per tres. Si tinguessim temps y humor per analisar tot lo que ha dit en Canalejas, trobaríam que l'home no ha mirat prim en afalgar á las masses, prometent molta democracia y tot lo que hi ha per prometer, pensant y pensant bé qu'el prometer no fa pobre; però la república si que no l'ha promesa ni la prometerà. Ell serà molt democrata dintre de la monarquia, però de republicà per ara no passa del terner científich.

No creyem que valgui la pena de que nos preocupem per lo que fassí y deixi de ser un polítich com en Canalejas, ni mellor ni pitjor que'ls altres, puig no cal ser gayre espavillat pera comprender, que tot aquest devassall de democracia que surt dels eloquents llavis d'en Canalejas, no es més que preparar y sentar los fonaments de l'oposició que'l partit liberal farà á n'en Silvela tan prompte puji aquest al poder per allà á l'hivern, sinó ho allargaran un xich més comés probable.

Allavors veurán als liberals, tocar á somatent contra la reacció, y en aquesta tasca d'enderrocarrá á Silvela hi pendrà part lo mateix en Canalejas qu'en Moret y demés ilustres de la colla sagastina. Y si en Canalejas durant la tournée per províncies ha pogut tirar lo am a algú peix gròs del republicanisme de doble d'aquests que ja's cansan d'estar per mereixer, mellor que'ls mellor; lo fusionisme engroixirà sas files y's republicans afeblits y atòntis per haverse deixat carregar los neuers per milèssima vegada.

Pensar qu'en Canalejas se fassi republicà es una ximpresa. L'home no es tan tonto que no comprendui que la República may ha estat tan lluny com ara, y no s'embarcará pas en un barco que ja se sab no ha d'arribar á port. La dèria dels nostres polítics és destruir los partits intermitjós pera formar dos grans núcleus, liberals y conservador, absorbint los primers als republicans y's segons als carlistas. A n'aixòs tira, y sinó vivir para ver.

Cosas de casa

En la darrera sessió de l'Ajuntament ocorregué un incident bastant borrascos que no volèm esmentar perque ni uns ni altres estiguérem al nivell que'ls hi corresponia. Solzament lo Sr. Rossell estigué oportú demanant que's acabés aquell espectacle poc edificant, més propi de ésser tractat en petit comitè entre'ls regidors, que en sessió pública.

Com en aquest incident s'hi barrejà'l fet de que'l Sr. Cañellas, aprofitant l'interinitat de l'Alcaldia, enviés al ministre de la Guerra una exposició pregant que compleixi la plantilla de la Comissió Liquidadora, dirèm quelcom sobre aquest assumpte, tota vegada que'n lo número passat no ho poguerem fer.

De trobarnos al lloc del Sr. Cañellas no l'hauríam enviada l'esmentada exposició, per diferents motius y principalment perque no'n treurem res. Recordis á l'efecte, que s'á cosa d'un any, que'l periodichs de Madrid donavan com a cosa resolta per lo ram de guerra la suppression de totes las comissions liquidadoras. Si això no s'ha fet fins ara, es indubitable que's farà més ó menys aviat, puig lo treball assignat á las tals liquidadoras s'anirà extinguint poch a poch, fins que no quedin més que'ls arxius á la vigilancia d'un encarregat. Això, que es de sentit comú, cal que ho tinguerem sempre present pera no perdre lo temps inútilment.

Veyeu ara lo que'ns han costat los dos grans beneficis concedits á Tarragona pel centralisme, segons l'exposició de l'alcaldia:

Pessetas.
Comisión Liquidadora..... 110.000
Parch móvil..... 72.000

TOTAL..... 182.000

Trenta sis mil quatrecentos duros llenats al mar, que ha pagat la pubilla per procurar á Tarragona elements de vida que, com lo Parch móvil, tragueren de Barcelona perque allí no tenian magatzems gratis, y com la Liquidadora que d'aquí poc temps farà digne pendant, si Deu no hi posa un remey, ab l'esmentat Parch.

Si aquí hi hagués més sensatesa y menys política decadent, los més y mils de duros perduts en tonto, s'haurien pogut dedicar á aumentar lo caudal de aigües, que tant necessitem; á subvençió d'una industria important, ó a embellir y sanejar la població. Y si res d'això s'hagués volgut fer, tenim una bona sèrie de deutes que pesan sobre l'Ajuntament á quins acreedors los hi hauria vingut molt bé cobrar.

Siguem donchs, ben devots del centralisme y dels politichs fracaçats que aquí representan, y sobretot, agrahimoshis la atencions que li mereix una ciutat que paga, bitillo, bitillo, tots los impostos que li pertocan y una mica més, mentres que moltes altres en això de pagar sempre's quedan á tres quarts de quinze, y si'l govern los hi conce-deix algun element de vida ja's cuida de pagar tots los gastos.

CARITAT

La cruesa gastada en l'exposició feta en los anteriors articles, de la desastrosa administració municipal, respecte als serveys que li encomana y egigeix la llei de 14 de Juny de 1891, en benefici dels malats pobres d'aquesta ciutat, crech queda prou y fins massa justificada ab los fets pràctichs esmentats, que en mon concepte han de fer extremeix a tota persona que consideri que'ns trobem á principis del segle XX, que la ciència antropològica està á l'ordre del dia els avensos de la civilizació, y que las doctrinas de Crist tenen temps de haver fet mella á tots los cors deixaloshi impresos los sentiments de veritat i justicia y caritat.

A bon segur que són més de quatre'ls que s'han posat á l'aguay per contemplar lo tristissim cas de la pobre nena del carrer de la Mercè, que's diu Agna Rovira, si no estich mal enterat, relatat en mon anterior article, y á bon segur també que com a míls haurà produhit un efecte esgarriós, y haurán com jo plorat lo trist espectacle causat per la poca caritat de l'Ajuntament, que tant poca pressa porta en cumplimentar lo que la llei li mana en benefici dels malats pobres, ni en vigilar y corregir los grans defectes que's veulen en lo que's refereix als serveys mèdics pels malats pobres d'aquesta ciutat.

Es un principi general de ciència mèdica, que tot membre dels còs quan està malalt li convé repòs, principi que'l vulgu's tradueix molt bé quant diu «los bras al pit y la cama al llit»; malgrat això, acudeixen á curar las camas mala-llatas al consultori municipal molts pobrets; allí van mesos y més mesos per curar més que sens dubte, ab pocas setmanas se curiaran si las curas se's fessin á domicili guardant éells lo degut repòs; no solsament los malats se curaran molt de depressa com á tothom convé y més al pobre que per únic riquesa té la salut, sinó per l'Ajuntament, que se estivalià molts quartets per las moltes menys curas que per aquest senzill medi s'haurian de fer. No creguin que perque predico que als pobrets se's asisteixi tan bé com als ric, ja qu'igual que aquests teneben dret á la salut y á la vida, vulgi dir que perque paga la pubilla, s'hagi de malgastar lo material de curació, abans al contrari, sochi partidari de que s'estalvihi lo que's pugui, y per això aconseillaria que per cada un dels malats de cirurgia que's presenta al consultori se li preparen y apliquen la cura corresponent, y no que's preparen gran cantitat de curació en previsió dels qu'hi anirán; perque poden surtir los càlculs equivocats, sobrar lo material preparat y algú que no sab lo que val llenar al recò de les escobreries; perque la veritat és que val diners, qu'el presupòsit és curt, y encara que los llars, l'estalvi és sempre una bona qualitat, molt més quan s'estalvia lo que de dret pertany als pobrets per sòlament.

Fets las anteriors reflexions, continuem dient á l'Ajuntament lo que dèu haver de fer tenint en compte la llei y reglament de beneficencia domiciliaria.

L'article quint del R. D. de 14 de Juny de 1891, base y fonament del servei mèdich-farmacèutich als pobrets, diu: «A la fi de cada any formaran los respectius Ajuntaments la llista de las familias pob

Pastillas Morelló

las mocedades de Rodrigo» ó bé ab lo «Poema de Mio Cid» que realment són obra d'autor anònim, encara que l'segon s'ha sostingut que l'escrigué Per Abbat, escrivent del codice descubert, en lo que per cert hi ha una raspadura á la data, que fa dubtar si és obra del segle XII, del XIII, o del XIV.

Donchs, si sobre un senzill y incert lapsus linguae d'una improvisació s'ha escrit un article tremendo, quin altre de més llarg no se'n podria compondre contra'l grran literal, que volent passar per mestre, escriu, haventlo pogut ben reflexionar, que tot és hú, un Poema de un sol autor y un Romancer popular, hont lo llenguatge, l'estil, la puresa de la rima, la forma d'exposició, tot absolutament, denota y revela á crits, la ma de bastants generacions?

Aci en aquesta terra no som tan sabis qu'és cas! com á las Andalusias; però, vosté sab, invicta reptador del Doctor Alcover, l'arropelch de patatadas que faria qui escrivis que tot és hú, «L'Àltantida» y l'«Romancer català».

Y no m'estenç en més consideracions sobre algunas altras obras que's citan en aquell catálech; però si son autor té noticia de «La España Regional», que la repassi y veurá quinas importants restas se tenen de fer en sa desgraciada illista; y si sab que hi ha historias, ben documentadas certament, de la llengua y literatura catalanas, que's digni llegirlas, qu'hi trovará demostradissima la prioritat de temps entre aquestas y las de Castella.

Y ara diguem quatre paraules d'altras singulars refutacions al Dr. Alcover, continuadas en l'article de referencia.

Enuncià també aquest á Valls lo principi de filosofia de l'història de qu'ls pobles vensuts per lo saber ó per las armas, abandonán la llur llengua pera pendre la dels vencedors, y l'impugnat, després de regoneix qu'és verdader en molts cassos, demostra (?) que no sempre és exacte ab l'exemple dels baschs, que may han sigut vencedors y conservan la llur. Home, això és patentament sofistic y argüeix poch pésquis, si ho diu de bona fè. Perque's baschs, com tots los pobles, se trobaren algun temps, segles sencers, en la qualitat, no de vensuts ni de vencedors, sinó d'autònom, y durant aquells segles la noble parla dels Furs s'extengué per totas las terras poblatas per la rassa que la usava y s'hi arrelà ben arrelada y's diversificà en munió de dialectes: y quan aquella nacionalitat perdé sa independència y fou vensuda, anà reculant la seva llengua y extingintse sa literatura y quedant reduïda al miser estat en què ara's troba, foragitada de tots los grans centres de població y arreconada á las montanyas.

Ho vêu donchs, qui té rahó, si Mossén Alcover ó vostè, saberut reptador?

Afegeix que's mussulmans foren vencedors y més civilitzats que's cristians espanyols, y tampoc los hi imposaren sa llengua. Hoy ni la tinta paga, de responder semblant sortida. Còm la tenian de imposar si valls inmensos separavan abdós pobles? Si's alarbs no tingueren se pot dir, relacions íntimas de cap mena ab los cristians, y si guerras perpétuas? Si'l poble fidel, devant de la llengua aràbiga, la llengua de sos enemichs de rasa y de religió, y devant de la civilisació aràbiga, que desprenia y aborría de tot cor, tenia'l gran llevat dels romances del llatí vulgar, anteriors á la conquesta mora, qu'eran los seus, y'l gran dipòsit de las civilisacions romana-cristiana y hispano-visigòtica d'ahont prenia sus lleys, sa filosofia, sa teologia, sus doctrinas religiosas y son mateix art?

L'esperit de religió tancà, totseguit de la conquesta musulmana, l'intellectualitat del poble cristian en un cercle insuperable y la de l'alarb en un altre, que casi may entrá ni tocà sisquera, ab lo primer; y donchs, còm s'havia de verificar la relació que produxeix l'enlairament de la llengua y cultura del vencedor y l'esmorziment de la del vensut? Li puch ben assegurar, senyor mestre, que si las nacionalitats que á conseqüència de l'unitat espanyola sentiren l'influencia de Castella, la haguessin rebuda com los cristians mitjevals la mussulmana, conservarián lo basch y'l català tota llur puresa y dominí.

En quant á lo que diu de Grecia y Roma, qui estudiant d'Historia Universal no sab que si aquesta vencé per las armas, la civilisació d'aquelle la va retir y que per tant no's doná'l cas en que hauria vingut l'aplicació d'aquelle ley? Fa pena, explicar això, qu'és elemental y rudimentari, y ja havém cansat massa als nostres llegidors.

Per aquest mateix motiu y porque's refuta per si sola, no ho faig tampoch ab l'idea que vé a continuació: la de que l'invasió de la nostra llengua per la castellana s'deu á que Catalunya ha hagut de buscar sos mercats en pobles que parlan aquesta. ¡Per amor de Déu, distingit andalus, no ho sis tant! Perque això es... còm li diré en termes fins? es una espatorada com una casa. Si són cert, la llengua inglesa, la francesa, l'alemany, parladas per pobles que tenen comers ab altres de cent parlas diferents, ja haurien desaparecud anys ha! Més li valdrà, ben segur, articulista federal ó que sigui, no haver escrit paraula de aquest malestruch article; però aquesta sortida sobre tot, lo descredita! Perque to just és del tot al revés: lo poble que compra, és lo qui sol adoptar pera las transaccions mercantils (y no més) la

Obran per inhalació dels agents antisséptichs, anti-catarrals y anti-asmatichs que's despenyent ments van desfentse per la boca. Curan la TOS, REFREDATS, BRONQUITIS, AUFECH, CATARROS, RONQUERA, ABCESSOS PULMONARS, ETC. Farmacia del autor, Portal del Angel, 21 y 23, Barcelona

AVÍS PACIÁ MANUEL

participa á sa nombrosa clientela y al públich en general, que ha trasladat son Establiment á la mateixa Rambla de Sant Joan, n.º 50, entressol; demunt de la tenda «Las Baleares», ahont los ofereix son esmerat servei al mateix temps que prèus molt econòmichs.

Especialitat en abrichs de senyoras

Elixir á la Ingluvina GIOL

Es lo millor remey pera la prompte y segura curació de totas las malalties del

VENTRELL

per cròniques que sian, regularisant son funcionament y reforsant los debilitats. De venta en totas las Farmacias y en casa son autor, Pa. ig de Gracia, 4, Barcelona.

xebles y á las familias d'aquests, ja que sens necessitat de separarlos de son costat poden seguir ab lluïment los estudis.

Jutgin nostres lectors per lo escullit del seu sumari:

«Verdaguer», per la Redacció.—¿Què és la poesia? per Jacinto Verdaguer.

«En la mort de Mossén Jacinto Verdaguer», per Joan Poblet.—«Lo plor de la Mare-Patria», per Mossén Jordi.—«Mossén Cinto», per Joan Ruiz y Porta.—«A la memoria de l'eminent poeta Mossén Jacinto Verdaguer», per Anton Navarro, Pbre.—«Verdaguer y Robert», per Antoni Doltra.—«Fragments del «Canigó», de Mossén Jacinto Verdaguer.

«Los Segadors y Mossén Cinto», per Valeri Serra y Boldú.—«En la mort de Verdaguer», per Lluís Benaiques.—«Notas Folklóricas de Constantí», per Agustí M. Gibert.—«La Festa del Corpus», per Ramón Bergadá, Pbre.—«Furetejan per les golfes», per J. P. y T.—«Bibliografia», per M. J. B.—Crónica.

GRABATS: + Mossén Jacinto Verdaguer.—Dos melodias sobre estrofes del «Canigó» y Himne final del mateix, per J. M. Benaiques.—Recorts de la Guerra del Francès (1811) per H. Vallvé.

—Camisas y corbatas alta novetat. Camiseria de Pau Brú, Comte de Rius, 20.

TIP. DE FRANCESCH SUGRAÑES, COMTE DE RIUS, 9.

La casa número 2, del carrer de Ciavaria y número 15 de la plassa de Sant Joan d'aquesta ciutat, composta de baixos y tres pisos.

Informará lo notari don Simó Gramunt, Sant Agustí, 19, primer.

Ibarra y C. de Sevilla

Línia regular de grans vapors

Pera Valencia, Alacant, Cartagena, Almeria, Málaga, Sevilla, Cádiz, Huelva, Vigo, Marín, Villarcayo, Carril, Coruña, Ferrol, Rivadeo, Gijón, Santander, Bilbao, Pasajes, San Sebastián, Bayonne, Bordeaux, Nantes, Dun-Kerque, Havre y París.

Sorirà d'aquest port lo dia 26 del corrent vapor Cabo San Martín son capitá D. Gregorio Belaunde, admeten cárrega y passatgers pera els citats ports.

Lo despatxa son consignatari D. Marián Peres.

SVENSKA LLOYD

LÍNIA DE VAPORS DE LLOYD SUÈCH DE GOTHEMBURG

SERVEI BI-MENSUAL ENTRE TARRAGONA Y LOS PORTS ESCANDINAVIA

Lo vapor suèch NORGE sortirà del 28 al 30 del corrent admeten cárrega pera Marsella, Gotemburg, Copenahgen, Estocolm, Cristiania, Bergen, Malmö, Helsingborg, Norrköping, Gefle, Sundsvall Stettin, Danzig, Koenigsberg, Libau, Riga y demés ports de Suecia, Noruega, Dinamarca, Alemania y Russia.

Lo despatxa son agents Srs. Boada germans.

La Unió Catalanista d'acord ab la família del finat, pregan als amics y admiradors del gran poeta que assistescan als funerals que tindrán lloc lo dia 23 del mes que som á dos quarts de onze del matí en la Iglesia parroquial de Folgarolas, celebrant-hi de pontifical lo Ilustrísim Sr. Bisbe de Vich.

No's convida particularment.

Xarop de hipofosfats CLIMENT

La llegítima marca "SALUD"

Srs. Climent y C.^a.—Tortosa.—Molt senyors meus: Lo Nen X. de tres anys, sofria desde més de un any de una escrufulacrònica. Cansat d'usar sens cap resultat quantas Emulsions y reconstituyents se presentan per aquests cassos, vaig ensenyjar los **Hipofosfats Climent**, trobant consol lo pacient ja en el primer frasco y molt prompte la curació completa.—**Dr. Siloni**, Catedràtic de Barcelona.

Srs. Climent y C.^a.—Tortosa.—Molt senyors meus: Puch assegurarlos qu'en tots los cassos d'**Asthenia** presentats á la meva clínica á causa d'afeccions genitales provinentes de la falta de fixesa de las viscera

abdominals (Enteròptosis) lo **Xarop Climent marca SALUD** m'ha donat inmillorables resultats.—**Dr. Gibert**, Especialista en parts y malalties de la dona.

Exigeixis lo llegítim **Xarop Climent SALUD**, únic aprobat per la Real Academia de Medicina de Barcelona, puig s'en expén altre del mateix nom.

**COLONIALS Y QUEVIURES
DE
Joseph Cardona**

Fruits colonials y conservas de totes classes. Vins, licores y xampans. Formigues, mantega, embutits, ceras, cafès, xacolatas, sucre y pastas pera sopà, etx.

Portalet, i y Plaça de la Font, 51.—Tarragona.

Magninaria agrícola, industrial y vinícola

Complert assortit en ferreteria

Marceli Vicens

APODACA, 27, TARRAGONA

Unich representant en aquesta província de l'important casa de Barcelona, Srs. Ignaci Sanpere y C.^a, constructors d'arades y bògits pera fondàs llaurades y demés màquines agrícoles.

**LA JOYA DEL CENTRE
ESTABLIMENT DE BEGUDAS**

JOSEPH RIOLA

22, RAMBLA DE SANT JOAN, 22

Se despatxan tota classe de vins y licores de les més acreditadas marcas á preus molt econòmics.

Se serveix á domicili.

**BELLOTGERIA
DE**

E. RIGAU

Baixada de Misericordia, 14
TARRAGONA

Gran assortit de rellojes de totes classes y preus. Taller de composturas.

La Menorquina

PASTELERIA Y CONFITERIA

DE

Ramón Montserrat

**Major, 32, cantonada al del Abad
Tarragona**

Aquest establiment ofereix al públic y més de tot lo relacionat ab sa classe la especialitat en guirlaxes del Pilar y Belgas.—Cafès torrats diariament.—Xerez y Xampanys de totes marcas.

Se serveixan bodas y bateigs

Gran fàbrica de braguers

24, Unió, 24

Hernadios (TRENCATS)

Aquest establiment compta ab los avencions més moderns y pràctichs que la ciència requereix pera la construcció y aplicació de tota classe de braguers y d'aparells ortopèdics.

Especialitat en lo bragué Articular Regulador Sistema Montserrat y ab lo tractament de les trencadures.

Grans existències en braguerets de goma pera la curació radical de les trencadures congènites y adquirides de l'infància y tot lo concernent a Cirujia y à Ortopedia.

Casa recomenada per tots los senyors metges que dan tingué ocasió de conèixerla, tant per los gèneros de son catàleg com per los preus reduïts.

PERE MONTSERRAT, Unió, 34.—TARRAGONA

FUSTERIA En aquest an-

tich y acreditati-

Francesch Prat heix tot lo referent al ram de fusteria, lo mateix en quant à obres, que'n treballs artístichs-decoratius y de luxo.

11, MENDEZ NUÑEZ, 11,

BANYS MEDICINALS

AYGUA DE MAR Y BOLSA

Pera las personas que sufren dolores reumáticos ó inflamatoris, així com herpetisme y erupcions, se preparan uns banys compostos, especialitat de la casa, que donan escelents resultats, conforme ho acreditan los sens nombre de personas que tois los anys se curan.

Fa més de 50 anys qu'està obert l'establiment, baix la direcció de sempre de sos mateixos amos y propietaris **senyors Sardà Germans**, e indicats dits banys compostos, per la majoria dels senyors metges d'aquesta capital y de fora, lo qual creiem es garantir suficient pera las personas que tingan á bé visitarlos, ab la seguritat qu'obtindran un prompte alivio en sus dolencias.

Banys de recreu en banyeras p'cas de marbre.

Carrers de Mar, 30 y Lleó, 48

TARRAGONA

Pianos

de las acreditadas fàbricas de Chas-

saigne frères, Ortiz y Cussó.

Armoniums y tota classe d'instru-

mènts de música.

Se'n llogan de nous y usats á preus

convencionals, desde 10 pesetas al mes.

S'afinan y compenen tota mena de instruments de música á preus reduits.

Antich y acreditati magatzem de música de

ANTONI ICART Y ALASA

23, San Agusti, 23.—TARRAGONA.—23, San Agusti, 23

Lo Dr. J. Jordán

DENTISTA

Té l'honor d'offerir á sos nombrosos clients y al públic en general, lo **Gabinet Odontològich** que ab los millors avensos de la **Odontologia** moderna ha establert á

Barcelona, Passeig de Gracia, 4, 1er (cantonada al carrer de Caspe, junt als teatres Tívoli y Novetats) y fentloshi aixis mateix avinent que **opera tots los dilluns á REUS** en sa antiga clínica dental

Plaça de Prim, núm. 2, primer pis de las 9 del matí á las 5 de la tarda

Labors agrícolas á vapor

En la Redacció y Administració de *L'Art del Pagés, Príncipes, 11, principal, Barcelona*, se donarà rahó de las condicions econòmicas pera desfondar terrenos peral cultiu de vinya y altres plantas, per medi dels aparatos més perfeccionats que's coneixen fins avui.

Per informes dirigir-se á D. Francisco X. Tobella, qui facilitarà notes de preus per desfondar desde un á tres pams de fondaria.

Calefacció per petroli

Economia

Comoditat

BON CALOR SENS OLOR

Higiene ni perill

Calorifer DITMAR

PR. 15 PESSETAS PER TOTA ESPANYA

MARIÁN CLANXET

Carrer de la Unió, 14, Tarragona

Farmacia Plana

al costat de la antiga

CASA FIGUERAS REAL, 6.—Tarragona

Provista de medicaments moderns adquirits d'origen.—Complert assortit de medicació pera curas antisèpticas.—Especialitats nacionals y extrangeras.

Aygua minero-medicinal

TARRAGONA

REVELADOR CARDONA

Unich en sa classe per ser lo més ràpit, no s'altera ni taca

PREUS SENS COMPETÈNCIA

SE DONAN INSTRUCCIONS.—LABORATORI Á DISPOSICIÓ DELS CLIENTS

APODACA, 27, Y PLASSA D' OLÒZAGA, 9, TARRAGONA

EXCELCER

En Llanas ven uns paraigas de semi-seda y cutó,

de color inalterable y teixit tantíssim bò, que resisteix tota prova al déval d'un canaló.

Ademés, també té uns vanos ab uns pinitxos tan rebòns, que ni Rafael ni Murillo los podrian fer millor, apropósito per regalos; causan gran admiració.

Trobaran també sombrillas y un gran assortit de bastòns, parassols de totes menes que son mol, barato y bons.

Millor dit: no ya cap casa en tan bonas condicions.

26, COMTE DE RIUS, 26

CLINICA DENTAL

DE

FULGENCI AGUSTÍ ALEU

PROFESSOR-DENTISTA

Uniò, 44, pral.—Tarragona

Curació prompta de las malalties de la boca y dents. Extracciones sense dolor.

Orificacions, empastaments y tota clas-

se de obturacions.

Construcció de dents, dentaduras y

aparells de totes classes y empleo de tots los anestèsics coneguts.

Joan Ruiz y Porta

Procurador

Méndez Núñez, 16, 2°—TARRAGONA

La veritable propaganda

és fará usant tots los catalans l'innovadora Paper de fumar CATALUNYA.

Negoci lucratiu

Venda de varias participacions, de la societ-

tat tarragonina Pedrol y Companyia, do-

militada en aquesta ciutat y dedicada á l'extracció de materias fecals, pel sistema «INODORO».

Darán rahó á l'Administració d'aquest setmanari.

CONFITERIA

DE

Joan Serra

23, COMTE DE RIUS, 23

En aquest antic y acreditati establecimiento trobaran un gran assortit de dolços exquisits y vins y licores del país y extranger de totes classes y preus.

Serveys complerts pera casaments y bateigs.

SABATERIA

DE

Teresa Salas

MAJOR, 8 (Cantonada al carrer de Caballers)

Gran assortit de calsas negre y de color.

Preus baratissims.

Especialitat en los calsats á mida.

Drogueria Plana

Antiga casa Figueras

Real 6, cantonada Rebollo.

En aquesta casa trobarà la indústria, la agricultura y las arts, un complert surtit de drogas, sulfat y primeras materias pera abonsos ab riquesa garantida y de importació directa.

PREUS LIMITATS VERITAT

Sofre FLORESTILLA de la millor marca

TARRAGONA

REVELADOR CARDONA

Unich en sa classe per ser lo més ràpit, no s'altera ni taca

PREUS SENS COMPETÈNCIA

SE DONAN INSTRUCCIONS.—LABORATORI Á DISPOSICIÓ DELS CLIENTS

APODACA, 27, Y PLASSA D' OLÒZAGA, 9, TARRAGONA

Quintana y Torres

Guanos ELEFANT

de composició garantida propis per